

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

A. X. ΡΟΥΣΟΥΝΙΔΗ

Λαογράφου

Η αντιμετώπιση του παιδιού σήμερα από την κοινωνία είναι ευημεριστική. Αποβλέπει στην όσο τό δυνατό καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του και της ψυχαγωγίας του. Πρίν να γεννηθή ακόμη είναι παρούσα η ιατρική επιστήμη. Αμέσως με τη γέννηση του, αρχίζουν να λειτουργούν οι προγραμματισμένοι κανονισμοί του κράτους και των Ηνωμένων Εθνών για τη διατροφή και τα δικαιώματα του. Σήμερα τά παιδιά στις ανεπτυγμένες κοινωνίες μεγαλώνουν σένα παράδεισο ευημερίας και εξυπηρετήσεως. Όμως στην παλαιότερη κοινωνία το παιδί αντιμετωπιζόταν βαθύτερα και ουσιαστικότερα. Η κοινωνία που πέρασε ήταν τελολογικής δηλ. έθετε στόχους και επιδιώξεις. Τό κέντρο της ήταν το παιδί και ο νέος άνθρωπος. Ο άνθρωπος έπρεπε να συνάψη οικογένεια και να αποκτήσει παιδιά να τα μεγαλώσει και να τα αποκαταστήσει για να συνεχιστή ο ρυθμός της κοινωνίας. Ο ίδιος περίμενε από τα παιδιά του να τύχη φροντίδας κατά τα γηρατειά. Έτσι η κοινωνία έδινε μεγάλη σημασία στη γέννηση του νέου ανθρώπου και τη σύνδεσε με τελετουργίες, όνειρα και τις πιό τρυφερές εκδηλώσεις. Ύστερα απ' αυτό είναι ευνόητο η λαογραφία του παιδιού να είναι απο τις σπουδαιότερες στην παραδοσιακή κοινωνία που περιγράφουμε.

Τά μαλιά του παιδιού αργούν πολύ να τα κόψουν και όταν τα κόψουν για πρώτη φορά τα δίδουν στον πατέρα του να τα φυλάξει. Ο λόγος είναι ότι σε παλαιότερες κοινωνίες τά μαλιά θεωρούνταν τόπος δυνάμεως. Πρόχειρο παράδειγμα έχομε στην Πηλιπιά Διαθήκη τον Σαμψών που είχε τη δύναμη του στα μαλιά του. Αλλά και στην αρχαιότητα ο Νιους είχε τη δύναμη του σε μια ξανθή τρίχα της κεφαλής του. Τό ίδιο μοτίβο το βρίσκομε και σε νεώτερα κυπριακά παραμύθια. Η ίδια δοξασία πιστεύεται και για τα νύχια. Γι' αυτό και τα νύχια του παιδιού δεν τα κόπτουν, μέχρις ότου μεγαλώσει το παιδί και μπορέσει να πάρη χρήματα από το πουγγί του πατέρα

του. Ότι χρήματα πάρη του ανήκουν. Σε μερικά χωριά της Κύπρου όπως το Φρέναρος τοποθετούν τα χέρια του παιδιού μέσα στο αλεύρι μόλις έλθη από το μύλο και είναι ζεστό, για να κοπούν τα νύχια μόνα τους. Πιστεύεται ότι αν τα κόψουν νωρίτερα το παιδί γίνεται κλέπτης. Τά κομμένα νύχια τά φυλάττει ο πατέρας στο πουγγί του σαράντα μέρες, γιατί πιστεύεται οτι φέρουν ευτυχία. (Όπως είπαμε τά νύχια είναι εστία δυνάμεως). Μετά τις σαράντα μέρες τα ρίπτουν στα κεραμίδια, για να μη τα διασκελίση κανένας. Στην πραγματικότητα όμως γίνεται αυτό το έθιμο γιατί τά κεραμίδια πιστεύεται ότι είναι διαμονή δαιμονικών όντων. Έτσι τα νύχια που είναι φορτικά εξαιρετικής δυνάμεως ανήκουν σ' αυτά.

Από τον καιρό της γεννήσεως του παιδιού φυλάττουν επτά αμύγδαλα (που ρίχνουν στο απόπλυμα του πρώτου λουσίματος του ή στο λούσιμο που του κάνουν τρεις μέρες μετά τη βάφτιση του για να φύγουν τα μύρα). Επειδή η αμυγδαλιά ανθεί πρώτη απ' όλα τα δέντρα είναι σύμβολο βλαδικό, δηλ. γεμάτη δύναμη και γονιμότητα. Αυτή τη δύναμη τη δίνουνε στο παιδί βάσει της συμπαθητικής μαγείας. Άλλος λόγος είναι, ίσως, ότι το αμύγδαλο μοιάζει με τον εγκέφαλο που κρύβει μέσα του τό μυαλό που πιστεύεται ότι είναι εστία της ευφυΐας. Τά αμύγδαλα είναι επτά, γιατί παλαιότερα τα παιδιά πήγαιναν στο σχολείο όταν γίνονταν επτά χρονών, δηλ. αντιστοιχεί ένα αμύγδαλο για κάθε χρόνο.

Στην Κύπρο υπάρχει η πρόληψη ότι την ώρα που ξεφουρνίζει μια γυναίκα τα ψωμιά, δέν πρέπει ένα παιδί να περάσει κάτω απο το σύρτη (Πάφος) ή το φουρνόφκιον (σ' άλλες περιοχές της Κύπρου) του φούρνου που είναι ένα φτυάρι με μακρύ χέρι που χρησιμεύει για το φούρνισμα ούτε να το κτυπήσουν αυτόν γιατί το παιδί δέν μεγαλώνει. Ο λόγος είναι γιατί ο σύρτης όπως είπαμε είναι μακρύς. Έτσι όταν περάσει από πάνω απο το παιδί ή κτυπηθή μ' αυτόν

παίρνει το μάκρος του παιδιού βάσει της αντιθετικής αναλογικής μαγείας. Επίσης υπάρχει η δοξασία στον τόπο μας ότι όταν το παιδί πη για πρώτη φορά τη λέξη πέτρα σκληρύνεται το μαλακό μέρος της κεφαλής του. Καί αυτή η δοξασία στηρίζεται στην αναλογική μαγεία. Όπως δηλ. είναι σκληρή η πέτρα έτσι να σκληρυνθή και η κεφαλή του παιδιού, όταν προφέρει τη λέξη αυτή που πιστεύεται ότι η προφορά της εγκλείει κατά μαγικό τρόπο και δύναμη της σκληρότητας που περιέχει.

Υπάρχει ακόμη η δοξασία στην Κύπρο ότι όταν δυο παιδιά μετρούνται να δούν ποιο είναι το ψηλότερο, δεν μεγαλώνουν πλέον. Επίσης πιστεύεται ότι όταν ένα παιδί χαλά φωλιές χελιδονιών γίνεται φαλακρός. Για να γίνη ένα παιδί έξυπνο το κοσκινίζουν μέσα σ' ένα κόσκινο που περιέχει κρεμμύδια (τα κρεμμύδια είναι και αντιβασκάνια, αλλά και ροφή των δαιμονικών όντων) ή το γυρίζουν πάνω σ' ένα χερόμυλο όπως γυρίζει.

Το παιδί δεν το κτυπούν με καλάμι γιατί πιστεύεται ότι αδυνατίζει. Και η δοξασία αυτή στηρίζεται στην εξαντιθέτου αναλογική μαγεία. Επειδή το καλάμι είναι ψηλό θα μείνη κοντό το παιδί, όταν κτυπηθή με καλάμι. Δεν το φιλούν το παιδί κάτω από τα πόδια γιατί πιστεύεται ότι θα γίνει νωθρό ούτε και στο σβέγκο γιατί θα γίνη άτακτο. Δεν πρέπει να ρίχουν πέτρα που να περάση πάνω απο το κεφάλι του παιδιού γιατί δεν μεγαλώνει πλέον. Πιστεύεται δηλ. ότι η δύναμη που περιέχει η πέτρα πιέζει τη δύναμη του παιδιού όταν περάση πάνω από το κεφάλι του και μένει μικρό. Όταν το παιδί δεν έχει κενώσεις η μητέρα του δεν το λείει γιατί πιστεύεται ότι αδυνατίζει το παιδί, δηλ. μη λέγοντας το πιο πάνω γεγονός η μητέρα του παιδιού το καταδικάζει σε ανυπαρξία.

Αν το παιδί έχει μυίγα, μικρό δηλ. μαύρο σημάδι ανάμεσα στα φρύδια του, πιστεύεται ότι δεν ζουν τα παιδιά που γεννώνται ύστερα απ' αυτό. Προς πρόληψη του κακού φουρνίζουν το παιδί αυτό. Τό τοποθετούν δηλ. μέσα στο φούρνο, όπου ανάβουν λίγη φωτιά για να φοθηθεί το στοιχείο του παιδιού. Ερωτούν τρεις φορές το παιδί Εννά τρώς τάδέρφκια σου, ή παξιμάτια. Το παιδί απαντά παξιμάτια. Έτσι πιστεύεται ότι τα

παιδιά που θα γεννηθούν ύστερα θα ζήσουν.

Αν το παιδί αργήση να μιλήση ή λιποθυμήση τότε παίρνουν δυο ψωμιά βραστά (μόλις τα βγάλουν απο το φούρνο) και τα κτυπούν πάνω στο παιδί. Όταν το παιδί πιή για πρώτη φορά νερό, αν υπάρχουν τριαντάφυλλα, του τα δίνουν σε φύλλο τριαντάφυλλου, για να γίνη το παιδί κόκκινο σαν το τριαντάφυλλο. Σ' άλλες περιοχές (Ορεινή Λευκωσίας) του το δίδουν σε φύλλο ελιάς. Αν το παιδί κάμνει εμετό μετά το θήλασμα, λένουν ότι διαλέγει το γάλα.

Επίσης βαπτίζουν σ' ωρισμένα μοναστήρια ή δίδουν το όνομα Στυλιανός στο παιδί (συσχετίζουν τη λέξη με το όνομα στύλος), Σταθης κτλ. για να ζήσουν τα παιδιά. Αν το παιδί γεννηθή σε μέρος μεγάλης γιορτής και δεν του δώσουν το όνομα του Αγίου που γιορτάζει τότε σε περίπτωση αρρώστιας του παιδιού, υποψιάζονται ότι ο Άγιος ήθελε να δώσουν τ' όνομα του στο νεογέννητο και γι' αυτό το λόγο αλλάζουν το όνομα του και του δίδουν το όνομα του Αγίου. Κάποτε δίδουν οιονδήποτε άλλο όνομα, για να αλλάξουν τα στοιχεία του, γιατί πιστεύουν ότι δεν ταίριασαν με τα στοιχεία του πατέρα. Επίσης ζητούν από επτά μονοστέφανα αντρόγυνα ασήμι και κάμνουν σταυρό για το παιδί ή κάμνουν εικόνες των τεσσάρων Ευαγγελιστών τις οποίες κρεμούν στις τέσσερις γωνιές του σπιτιού. Στη Μηλιά Αμμοχώστου όταν πέθαιναν τα παιδιά μιας οικογένειας έπαιρναν κατά τη μέρα των Φώτων κλώνο πορτοκαλιών με τρία πορτοκάλια τα οποία θάφτιζαν στο αγιασμό των Φώτων κι έπειτα το έκρυσαν σε μέρος απάζητο, συνήθως μέσα στον τοίχο του δωματίου, για να ζήσουν τα παιδιά τους. Σε μερικά χωριά της Πάφου, πριν μη άλλος στην εκκλησία παίρνουν το παιδί και το αποθέτουν στη μέση της με σημείωμα ότι ζητείται νουνός (τατάς). Ο πρώτος που θα μηη στην εκκλησία πρέπει να βαφτίσει το παιδί.

Όταν αρρωστήσουν τα παιδιά μιας οικογένειας τα πωλούν και τα σκλαβώνουν. Παίρνουν δηλ. το παιδί σε κάποιο προσκύνημα και κει διαλαλούν ότι έχουν ένα παιδί της πούλησης. Μερικοί απ' αυτούς που παρευρίσκονται, που αντιλαμβάνονται περί τίνος πρόκειται, πλειοδοτούν και το

παιδί παραδίδεται αντί ασημάντου ποσού στον τελευταίο πλειοδότη. Τούτο γίνεται κατα τη λαϊκή αντίληψη για ναλλάξουν τα στοιχεία, γιατί δεν συμφωνούν τα στοιχεία των γονιών με τα στοιχεία του παιδιού.

Κατόπιν μπαίνουν μέσα στην εκκλησία και σκλαβώνουν το παιδί, δηλ. υπόσχονται ότι θα δουλέψη στο μοναστήρι για ένα χρονικό διάστημα σάν σκλάβος. Όταν μεγάλωση το παιδί πρέπει να πραγματοποιήσει το τάμα του ή να πάη να σκλαβωθεί. Γι' αυτό το σκοπό πηγαίνει στην εκκλησία όπου τάχθηκε και εκεί τοποθετούν ένα κρίκο στο λαιμό του και μετά την ανάγνωση σχετικής ευχής τον αφαιρούν, αφού προηγουμένως πληρωθή ένα οποιοδήποτε ποσό για την εξαγορά της απελευθερώσεως του σκλαβωμένου και αφού δοθή και κάτι άλλο (συνήθως ένα μαγειρικό σκεύος) που θα δουλεύη στη θέση του σκλάβου.

Ακόμη αλλάζουν το όνομα του παιδιού για να εξαπατήσουν τόσο το στοισιό του σπιτιού που διαμένει το παιδί.

Αν το παιδί αναστενάξει στα χέρια των γονιών του πιστεύεται ότι θα μείνη ατροφικό το χέρι ή το πόδι του.

Όταν το παιδί πάθη σπασμούς τότε λέγουν ότι λαβαίνει ή αντινάσσει. Τή στιγμή αυτή δεν πρέπει να το εγγίση η μάνα του γιατί πκιάννεται δηλ. πιστεύεται ότι μένει ατροφικό το χέρι ή το πόδι του, στο οποίο θα αγγίση η μητέρα. Επίσης δεν πρέπει να του δώσουν νερό να πιή, γιατί πιστεύεται ότι μένει άλαλο. Γι' αυτό όταν έχη πυρετό το παιδί, δέν πρέπει να το παίρνη η μητέρα στα χέρια της και το θήλασμα ακόμη πρέπει να το θηλάση πλαγιαστό, χωρίς να το κρατή. Αν λάβη το παιδί κατά το χρόνο που θηλάζει πρέπει να νηστεύση η μητέρα του σαράντα μέρες. Αν δεν θηλάζει πρέπει να νηστεύση το παιδί σαράντα μέρες με αμύγδαλα, σταφίδες, ψωμί χωρίς άλας κτλ. Θεωρείται καλό να το ποτίσουν ένα κουταλάκι λάδι της καντήλας της Παναγίας. Δεν θεωρείται καλό να κοιμάται στη μέση των γονιών του, γιατί πιστεύεται ότι χωρίζει το αντρόγυνο. Επίσης δεν θεωρείται καλό να κοιμηθή το παιδί κατά τη δύση του ηλίου, κατά τα τρεξίματα του ηλίου, όπως λένε. Ακόμη όταν πρόκειται να περπατήση για πρώτη φορά ένα παιδί

πιστεύεται ότι δεν πρέπει να το δη άλλο παιδί.

Πιστεύεται ακόμη ότι δεν πρέπει να φήνουν τα ρούχα του παιδιού έξω κατά τη νύκτα. Αν τυχόν δρασκελίσουν τα ρούχα του παιδιού ειδικά γυναίκα με τα καταμήνια τότε πρέπει να τα καύσουν, ειδάλως αν του τα φορήσουν, πιστεύεται ότι το παιδί αρρωστά.

Αν το παιδί αργήση να περπατήση τότε δκιακονούν το για να περπατήση. Γι αυτό το σκοπό επτά παιδιά από μονοστέφανα αντρόγυνα των οποίων ζουν οι γονείς τους, τοποθετούν το ασθενικό παιδί μέσα σ' ένα κοφίνι και ζητούν ελεημοσύνη από επτά μονοστέφανα αντρόγυνα. Έπειτα το κυλούν πάνω σ' ένα μαλακό μέρος και του δίδουν τα επτά κομμάτια ψωμί που ζητιάνευσαν να τα φάη. Πιστεύεται ότι μ' αυτό τον τρόπο θα γίνη καλά. Στη Λάρνακα παίρνουν το παιδί στον Άγιο Γεώργιο το λεγόμενο Κοντό, όπου υπάρχει μια πέτρα (βάση αγάλματος) με αποτυπώματα ποδιών. Εκεί βάλλουν το παιδί να πατήση με το αριστερό πόδι και αφήνουν επί τόπου το αριστερό του παπούτσι. Σ' αλλα μέρη (Κελοκέδαρα) στρατεύκουν το παιδί δηλ. το βοηθούν να κάμη θηματισμούς κατόπιν του ιερέως όταν γυρίση τα Άγια. Στα Πέρα Ορεινής στρατεύκουν το παιδί γύρω από την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, τον οποίον πιστεύουν ότι βοηθά τα παιδιό να περπατήσουν.

Αν η γυναίκα που κρατεί το παιδί συναντήση άλλη γυναίκα που πιάνει τ' αμμάτιν της, δηλ. το ματιάζει τότε το καπνίζει με ελιά των Βαίων. Αν κρατήσει η ελιά κατά το κάπνισμα τότε λένε ότι πράγματι το παιδί είναι ματιασμένο. Πιστεύεται ότι ματιάζουν οι γυναίκες των οποίων τα φρύδια είναι πυκνά ώστε συναντώνται, εκείνοι των οποίων οι μαστοί είναι όρθιοι, εκείνοι που έχουν αραιά δόντια, όπως και εκείνοι των οποίων οι οφθαλμοί έχουν ανοικτό γαλανό χρώμα.

Την πιο πάνω ελιά παρασκευάζει γυναίκα καθαρεύουσα που στέκει προς Ανατολάς και λέγει την εξής γητειά:

Η τζιμρά η αφέντραйна εσηκώθην την
αυκήν τζι' έπλυννε τζι' εξέπλυννε,
σαν τα δόντια τάκαμεν, πά' στες δάφ-
νες τα' πλωσεν. Εφτά ροάνια γέμωσεν,

εφτά σαμμούδκια λένισεν τζι' ο ήλιος εν ανέτελλεν. Έρεσσαν η αναρκουγμιά, η στραθγκιά, η μαλλουροποδκιά η δυσσθρουού, η σακκουλοθύζα, η αρτοβυζού τζιαί που καλότες το είπεν τζιαί που κακότες έππεσεν. Έκαμεν δεκαεννιά γρόνους εις το στρώμαν. Έρκετουν ο Ιησούς Χριστός τζι όπου την ερκασίαν του να πά'να δώκη ανταπόδωσιν τζι έκαμεν αγιασμόν τζιαί την ένιψεν τζι' άλλο ενεννηταδκού γρόνους έζησεν. Εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος δια την δούλην (δούλον) του Θεού (δεινά) (τρεις).

Στον Αστρομερίτην προς πρόληψη του φθόνου κρεμούν μέσα και πάνω στην πόρτα σκόρδο, καλάμι και φιαλίδιο με αγιασμό των Φώτων ή αγίασμα του Αγίου Κυπριανού.

Αν συμβή και φοθηθή το παιδί πρέπει να του βγάλουν τον φόον του. Γι' αυτό το σκοπό παίρνουν στ' όνομα του παιδιού 11-13 σφαιρίδια κυνηγίου, ή τεμάχιο μολύβδου και τα ρίχνουν σε δοχείο με νερό, στο οποίο ρίχνουν οι γονείς των παιδιών ασημένιο νόμισμα, ενώ εκείνη που βκάλλει το φόον ρίπτει ασημένιο κόσμημα και στέκει προς τη δύση του ήλιου και λέγει τα εξής:

Παναγία Θεοτόκε Κεχαριτωμένη σαν τρέχης και πας στον Μονογενή σου, σαν τρέχουν τ' άστρο, σαν τρέχουν οι θρύσες οι κατανάτολες, σαν τρέχουν τα νερά, σαν τρέχη η σελήνη, σαν τρέχη ο Ιορδάνης ποταμός, σαν τρέχη η θάλασσα και τα κύματα, σαν τρέχη ο ουρανός με τ' άστρα, έτσι να τρέξη και το κακόν από τον δούλον (δούλην) του Θεού (δεινά) εις τα άγρια όρη και τα άκαρπα ξύλα (φυσά τρις και το σταυρώνει εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος). Άγιε Ξαρινέ, που εξωρίστης που την μάναν σου, που τον τζύρην σου τζιαί που τ' αέρκια, έτσι να ξορίσης τζιαί το πάσα κακόν απο τον δούλον (δούλην) του Θεού (δεινά) εις τα άγρια όρη τζιαί τα άκαρπα ξύλα (φυσά πάλιν τρις και σταυρώνει εις το όνομα του Πατρός)

Έπειτα παίρνει μαντήλι κόκκινο και το τοποθετεί στο κεφάλι του παιδιού. Παίρνει τα σφαιρίδια και τα λυώνει πάνω στη

φωτιά και τα ρίχνει μέσα στο δοχείο του νερού. Από το σχήμα που λαμβάνει ο ψυχόμενος μολυβδος, εξαγει συμπεράσματα για την αιτία του φόου. Έπειτα καθίζει το παιδί και θέτει το κόκκινο μαντήλι πάνω στά γόνατα του. Λυώνει και πάλι το μολυβδο και το ρίχνει πάλι στο δοχείο που κρατεί πάνω από το κόκκινο μαντήλι, που είναι στα γόνατα του παιδιού. Άφου στρέψη το παιδί προς την Ανατολή θέτει πάνω στη ράχη του το κόκκινο ύφασμα και ρίχνει εκ τρίτου το μολυβδο στο δοχείο με το νερό. Μ' αυτό πλένει τέσσερα σημεία του σώματος του παιδιού που κείνται σταυρωτά (χέρια, πόδια, ράχη και ομφαλό) και δίδει στο παιδί να πιη τρεις φορές. Παίρνει κατόπιν πέντε φύλλα ελιάς των Βαίων και αφού τα διαβάση τρεις φορές με το πιο πάνω ξόρκι, τα θέτει σ' αναμμένα κάρβουνα και καπνίζει το παιδί. Κατόπιν το διατάσσει να τρέξη προς την Ανατολήν και ρίχνει πίσω του όλο το περιεχόμενο του δοχείου.

Άλλοι παίρνουν ψωμί, άλας και ροδόσταγμα και τα θράζουν πάνω στη φωτιά. Αφού διαβάσουν το πιο πάνω ξόρκι βάλλουν το παιδί να πηδήση τρεις φορές πάνω απο τη φωτιά και το διατάσσουν να τρέξη και ρίχνουν κατόπιν του το περιεχόμενο του δοχείου, που σχηματίζει, όπως πιστεύεται, την εικόνα του πράγματος που προκάλεσε το φόβο.

Για να θεραπευτή ένα παιδί που έχει ρίγος, το βάλλουν να καθαλικέψει πάνω στον σύρτη του φούρνου και να βγή εξω στο δρόμο. Όποιος το δη και γελάση παίρνει αυτός το ρίγος και το παιδί θεραπεύεται (Όμοδος).

Όταν ένα παιδί σεληνιάζεται για πρώτη φορά, τότε εκεί που θα πέση μπηγουν ένα μαχαίρι. Έπειτα σκάθουν, το μέρος και πιστεύεται ότι θρίσκουν σθησμένα κάρβουνα που τα κοπανίζουν και τα ποτίζουν στο παιδί με νερό για να μη ξανασεληνιαστή.

Όταν συμβή να διασκελίση το παιδί γυναίκα «άσαλλη», η οποία δηλ. ευρίσκεται εις τα έμμηνα της, ή σκύλλα «κουλουτζιάρκα» η οποία έχει δηλ. μικρά, και ιδιαίτερως μαύρη, τότε το παιδί θγάλλει εξανθήματα εις το πρόσωπον ή αρρωστά και χάνει βάρος και δια τούτο πρέπει να το καπνί-

σουν με τεμάχιο φορέματος ή κλωστήν από το βρακοζώνι της γυναίκας, η οποία το διεσκέλισεν, ή να του «διαβάσουν το παννίν του», ή πάνιν, ή πάσιν του. Πρός τούτο παίρνουν εις λεκάνην νερόν καθαρόν, ένα αθγό, τρία φύλλα ελιάς, μετάξι κόκκινον εις τον άξαμον (εις το μέγεθος) του παιδιού, περασμένον εις βελόνιν άπαννον, επτά κουκκιά, των οποίων αφηρέθη η φλούδα εις το πίσω μέρος, επτά λουβιά και χρυσόν σταυρόν ή δακτυλίδι και νόμισμα ασημένιο και διαβάζουν την εξής ευχήν: Παναγία Παρθένα, χαιρε Κεχαριτωμένη Μαρία, στο σπήλαιον εκατοίκησες, υιόν εγέννησες, ο βους τον έγλειψεν, τριών ημερών εσύντυσεν, τεσσάρων επαρπάτησεν, της μάνας του emίλησεν. Μάνα, μανούλλα μου, πως κοιμάσαι μοναχή; Έχω Πέτρον, έχω Παύλον και σταυρό στην κεφαλήν. Δέν κοιμούμαι μοναχή. Εψές είδα' ναν όνειρον πως σ' ετρέχαν οι Εβραίοι, στον Ιορδάνην ποταμόν σε απόστειλαν, πέντε κάρφους σε εκάρφωσαν εις τα πόδια, εις τα χέρια και ένα εις την πανάγαθον σου καρδίαν και έτρεξεν το πανάγαθον σου αίμα. Κουτσοί το είδαν κ' επερπάτησαν, τυφλοί και ανάβλεψαν, λεπροί κ' εκαθάρισαν. Ούτω καθάρισον αυτόν (αυτήν) από πάσαν νόσον, από πάσαν ευκοιλιότητα και πάσα κακόν. Έπειτα σπάζει το αθγό μέσα εις την λεκάνην και με το μετάξι κάμνει σταυρόν επάνω εις το κέλυφος του αθγού, εις το οποίον εμπηγγύει και το βελόνι. Όλα αυτά τα εκθέτει εις τα άστρα και αν το σπασμένον αθγό λάθη σχήμα στρογγυλόν, είναι ένδειξις ότι το παιδί θ' αποθάνη, διότι το στρογγύλον σχήμα δηλοί μνήμα. Αν το ασπράδι λάθη σχήμα ποδιού κάτω από τον κρόκον, είναι ένδειξις ότι το παιδί «θα κάμη πόδι», δηλ. θα γίνη καλά και θα περπατήσει. Από το όλον σχήμα εξαγονται συμπεράσματα, αν εδιασκέλισε το παιδί άνθρωπος ή ζών.

Άλλη γητειά σχετική είναι η εξής: Παίρνουν επτά κομμάτια ξύλα, ασύντυχα που τα παίρνουν δηλ. χωρίς να μιλήσουν, απο επτά μονοστέφανα αντρόγυνα, φωλιά του χελιδονιού κατανάτολην, το πάνω μέρος του στομιού του φούρνου κατανάτολον, και νερό ασύντυχο. Τα βάλλουν σε μιά χύτρα και τα θράζουν με επτά ασύντυχα ξύλα και λέγουν ειδική γητειά. Έπειτα παίρνουν μαλλιά του παιδιού από τέσσερα

μέρη της κεφαλής σταυρωτά (σταυροειδώς) κι ένα πουκάμισο του παιδιού και το καίουν. Τη στάκτη τη θέτουν μέσα σ' αυτά που θράστηκαν προηγουμένως, τ' ασημώνουν δηλαδή, θέτουν μέσα ασημένιο νόμισμα και τα εκθέτουν στα άστρα. Την επομένη αφού λούσουν το παιδί ρίχνουν πάνω του το διαθασμένο νερό και μ' όλα αυτά πιστεύουν ότι θα ξεχωρίση δηλαδή τρεις ή επτά μέρες αν θα ζήση ή αν θά πεθάνη το παιδί.

Όταν το παιδί είναι πολύ αδύνατο λόγω μακροχρόνιου αρρώστιας τότε λέγουν ότι είναι κλωσμένον (κυρίως κλωσμένο γίνεται όταν το διασκελίση γυναίκα με τα καταμήνια της). Για να ξεχωρίσουν αν θα ζήση ή αν θα πεθάνει τότε του κάμνουν το λεγόμενο πάππον του. Γι' αυτό το σκοπό επτά κόρες από μονοστέφانو αντρόγυνο, που ζουν οι γονείς τους παίρνουν αλεύρι από επτά μονοστέφανα αντρόγυνα και φρύγανα από φραγμούς των σπιτιών επτά μονοστέφανων ανδρογύνων.

Και οι επτά μαζί παίρνουν νερό ασύντυχον, ζυμώνουν το αλεύρι και κάμνουν κουλλούραν που ψήνουν στο φούρνο με τα φρύγανα που πήραν. Άμα ψηθεί η κουλλούρα, την παίρνει η μητέρα (που πρέπει να καθαρεύη) ή η αδελφή μαζί με το παιδί και πηγαίνει στο σταυροδρόμι, όπου καθίζει το παιδί και του περνά από πάνω την κουλλούραν χωρίς να την δη κανέννας. Έπειτα βγάλλει το παιδί από μέσα από την κουλλούραν, που την αφήνει εκεί και παίρνει το παιδί και φεύγει. Πιστεύεται ότι αν ζήση τρεις μέρες δεν έχει το φόβο να πεθάνη από την πιο πάνω αρρώστια. Στα Κελοκέδαρα η γυναίκα απομακρύνεται λίγα βήματα βλασφημεί και λέγει: Α καλές γεναίτζες έφερα σας το μωρόν σας να μου δώσετε το μωρόν μου. Κατόπιν φεύγει. Έπειτα έρχεται άλλη γυναίκα που κλέπτει το παιδί και το φέρει στη μητέρα του.

Για τα ασθενικά παιδιά πιστεύουν ότι τα κλέπτουν ή τα αλλάσσουν ή τα γλείφουν οι καλές γεναίτζες. Για να βεβαιωθούν ότι τα γλείφουν οι καλές γεναίτζες τα μαυρίζουν με καπνιά κατά τη νύκτα. Αν το πρώι το παιδί ξυπνήση με το πρόσωπο κάπως καθαρό, τότε πιστεύεται ότι το έγλειψαν οι καλές γεναίτζες.

Στο χωριό Παναγιά της Πάφου πηγαίνουν σ' ένα βουνό όπου υπάρχει μια τρεμιθιά

που λέγεται Καλή Γεναίκα. Εκεί παπνίζουν και η γυναίκα λέγει: Δος μου το μωρόν μου να σου δώσω το μωρόν σου. Έπειτα αφήνουν ρούχα του μωρού πάνω στην τρεμιθιά και αφήνουν εκεί μέσα μόνο του το παιδί για λίγο για να γίνη η αλλαγή του μωρού από την «Καλην Γεναίκαν» (οπως πιστεύουν) και κατόπιν παίρνουν το παιδί και φεύγουν.

Τοποθεσίες της «Καλής Γεναίκας» υπάρχουν στην Αμαργέτη της Πάφου και μεταξύ Κρίτου Μαρόττου και του Σταυρού του Κρατημάτου. Στην περιοχή του χωρίου Αμαργέτη της Πάφου υπάρχουν δυο πέτρες, που σχηματίζουν αψίδα, που μόλις χωρεί να περάση ένα παιδί. Το άρρωστο παιδί μπορεί να το πάρη οποιοσδήποτε στην «Καλήν Γεναίκαν» εκτός από αδελφό, αδελφή και μητέρα. Εκείνος που παίρνει το παιδί πρέπει να κοιτάξη να μη το δη κανένας, ούτε να κοιτάξη πίσω του. Αν στο δρόμο του συναντήση θηλυκό ζώο ή γυναίκα είναι σημείο ότι θα πεθάνη το παιδί. Όταν φτάση εκεί, θα αφήση το μωρό και αφού κρυφτή ώστε να μη το βλέπη το παιδί θα φωνάξη: -Ε Καλή Γεναίκα πάρε το μωρόν σου και δος μου το μωρόν μου. Έπειτα θα καπνίση ελιά των Βαίων και θα κρεμάση ένα ρούχο σε μια περνια (πρίνο) που θεωρείται δέντρο της «Καλής Γεναίκας». Αν κατά λάθος κοιτάξη πίσω του δικαιούται να πάει τρεις φορές για το ίδιο σκοπό. Όταν επιστρέψη πιστεύεται ότι ακούει θόρυβο (σαν χάλασμα τσίχου) από το πέραςμα της «Καλής Γεναίκας». Δεν πρέπει να επιστρέψη, από τον ίδιο δρόμο, ούτε να μπη στο σπίτι από την ίδια πόρτα. Το άλλαγμα αυτό γίνεται γιατί πιστεύεται ότι τα παιδιά πριν γίνουν σαράντα ημερών ή πριν βαφτιστούν, υπόκεινται στον κίνδυνο να το πάρουν οι «Καλές Γεναιτζες» και τ' αλλάζουν με τα δικά τους.

Όταν το παιδί έχει παμπαθικάν (άφθες στο στόμα) το γητεύουν ως εξής: Κάποιος ο οποίος πρέπει να λέγεται Γιαννής (κατά παρετυμολογία από το «γιανίσκω-θεραπεύω», παίρνει το παιδί σ' ένα σταυροδρόμι, όπου το απλώνει κατά γης και μόλις φανή το πρώτο άστρο παίρνει μέλι με πιάτο και διαβάζει ειδική γητειά.

Όταν το παιδί κλαίει συνεχώς χωρίς εμφανή αιτία υποψιάζονται ότι εξαώσαν οι παίες τζιαί τα κοκκαλούδκια του. «Γι' αυτό

καλούν τη μάμμα να μετρήση ή να ζυάση το μωρόν. Αφού το τοποθετήση ανάσκελα γυμνό παίρνει το δεξί του χέρι και το αριστερό του πόδι και προσπαθεί να πλησιάση το ένα το άλλο. Έπειτα κάμνει το ίδιο με το δεξί του πόδι και το αριστερό του χέρι. Έπειτα το θέτει ανάποδα και αφού κάμη τα ίδια του κάμνει εντριβή με οινόπνευμα ή ζεστό λάδι, στη μέση. Όταν στα μάτια του παιδιού παρουσιαστεί πτερύγιο, τότε δένουν στο μέτωπο του τη λεγόμενη πέτραν της Πί που είναι είδος σπανίου κογχυλίου, γιατί πιστεύουν ότι το πτερύγιο προήλθε από ζήλεια.

Όταν το παιδί έχει πόνο πιστεύεται ότι έππεσαν τ' αρφάλιν του (ομφαλός). Τότε η μητέρα του καλύπτει το δείκτη του χεριού με καθαρό μανδήλι και πιέζει τον ομφαλό ώστε να πάη λίγο μέσα το μανδήλι.

Τότε κατά χρονικά διαστήματα αλλάσσει θέση κυκλικά του παιδιού, οπότε τυλίσσεται κάπως ο ομφαλός γύρω από το δάκτυλο του χεριού, που στο τέλος ανασυρόμενο, σύρει προς τα έξω τον ομφαλό και πολλάκις παύει ο πόνος του παιδιού.

Όταν έχη το παιδί λόξυγκα πιστεύεται ότι θα φάη κανίσσιν (φιλοδώρημα). Όταν χασμουριέται σταυρώνουν το στόμα του λέγοντας σταυρός.

Υπάρχει η εξής παροιμία για το παιδί. Στούς πέντε μήνες θάωνε, στους έξι κάθισκε τζιαί στους επτά πάτσου τζιαί κόμμα-τον (απο ψωμί στο σιέριν).

Παλαιότερα όταν το παιδί ήταν νόθο ή οι γονείς του ήταν πολύ φτωχοί, το τοποθετούσαν σ' ένα ζεμπύλι και το κρέμαζαν συνήθως στην πόρτα ατέκνων πλουσίων. Αν το παιδί είναι βαφτισμένον, τοποθετείται και σημείωση του βαφτιστικού του ονόματος. Κάποτε τα αντρόγυνα που δεν τεκνοποιούν πίνουν αναγκωτό παιδί που το υιοθετούν. Τώρα το υιοθετούν μέσω της Μητροπόλεως. Παλαιότερα όμως ήταν αρκετό να το περάσει από το μανίκι της η μητέρα, που θα το υιοθετούσε. Το έθιμο αυτό είναι μια συμβολική γέννηση.

Όταν το παιδί πρόκειται να βγάλη δόντια τότε έχει ευκοιλιότητα ή δυσκοιλιότητα και έχει πολλάκις πυρετό. Για τη διάρροια χρησιμοποιούν αφέψημα φύλλων κυδωνιού, βήτου, ή είδος θυμαριού. Για να υποβοηθήση η μητέρα το σχίσιμο των ούλων για να